

Työ – ja elinkeinoministeriö
kirjaamo.tem@gov.fi

Viite: Lausuntopyyntö
VN/1453/2025

Lapin liiton lausunto pitkän aikavälin ilmastosuunnitelman luonnoksesta

Lapin liitto kiittää mahdollisuudesta antaa lausunto pitkän aikavälin ilmastosuunnitelman luonnoksesta ja lausuu seuraavaa:

Huomioita pitkän aikavälin ilmastosuunnitelman taustalla olevista vaihtoehtoisista skenaarioista (suunnitelman luku 2)

Neljä skenaariota osoittavat, että kaikkien sektoreiden, kuten teollisuuden, maatalouden, energian, liikenteen ja maankäytön, on panostettava ilmastotavoitteiden saavuttamiseen. Tavoitteeseen pääsemiseksi on lisättävä sekä teknisiä että luonnon omia hiilinieluja. Skenaarioiden perusteella nähdään myös että metsien hiilinielu on erityisen kriittinen, ja vahvat nettonielut ovat välttämättömiä muiden sektorien päästöjen kompensoinnissa. Lapin liitto toteaa että Lapin metsät ovat ainoana maakunnista vielä nielu ja Lapin vahva uusiutuvan energian tuotanto ja teollisuus tarjoavat alustan myös teknisten nielujen kehittämiseksi.

Skenaariotarkastelu osoittaa että pitkällä aikavälillä ilmastotavoitteiden saavuttaminen edellyttää rakenteellisia muutoksia koko yhteiskunnassa sekä asenteiden ja normien muutosta kohti kestävämpää kuluttamista. Esimerkiksi yritykset haluavat panostaa vähähiilisyteen, mutta kaipaavat ennakoitavuutta ja selkeää signaalia suunnasta.

Arvojen ja normien muutokset sekä se kuinka ne vaikuttavat kuluttajien käyttäytymiseen eri skenaarioissa, jää epäselväksi. Tällöin strategia ei myöskään kykene ohjaamaan arvojen ja normien muutosta.

Ilmastonmuutoksen nopeus myös vaikuttaa sopeutumistarpeeseen, ja myös tätä tulisi tarkastella eri skenaarioissa. Ilmastolain mukaan sopeutumisen tarkastelu kuuluu pitkän aikavälin suunnitelman sisältövaatimuksiin.

Huomioita pitkän aikavälin ilmastosuunnitelman taustalla olevista vaihtoehtoisista skenaarioista (suunnitelman luku 2)

Neljä skenaariota osoittavat, että kaikkien sektoreiden, kuten teollisuuden, maatalouden, energian, liikenteen ja maankäytön, on panostettava ilmastotavoitteiden saavuttamiseen. Tavoitteeseen pääsemiseksi on lisättävä sekä teknisiä että luonnon omia hiilinieluja. Skenaarioiden perusteella nähdään myös että metsien hiilinielu on erityisen kriittinen, ja vahvat nettonielut ovat välttämättömiä muiden sektorien päästöjen kompensoinnissa. Lapin liitto toteaa että Lapin metsät ovat ainoana maakunnista vielä nielu ja Lapin vahva uusiutuvan energian tuotanto ja teollisuus tarjoavat alustan myös teknisten nielujen kehittämiseksi.

Huomioita kasvihuonekaasupäästöjä vähentävien ja nieluja vahvistavien menetelmien kehitysnäkymistä (suunnitelman luku 4)

Kiertotalouden rooli on ohut eikä siinä näytä olevan hyödynnetty laajaa työtä kansallisen kiertotalousohjelman edistämiseksi, jossa myös on tehty laajoja skenaariotarkasteluja. Strategiassa toisaalta mainitaan luonnon hiilinielujen kapasiteetin olevan rajallinen, mutta skenaariotarkastelut osoittavat että luonnon nielujen merkitys on aivan keskeinen. Strategia vaikuttaakin olevan ylioptimistinen teknisten nielujen suhteen, kun ottaa huomioon niiden hintakehityksen ja Suomen heikot lähtökohdat mm geologisen varastoinnin soveltuvien alueiden puutteen vuoksi. Teknisten nielujen kehittämiseksi Suomen olosuhteissa, esimerkiksi kehittämällä menetelmiä sitoa hiilidioksidia kaivosjätteisiin ja rakennusmateriaaleihin, tulisikin ottaa käyttöön vahvoja tutkimus-, kehitys ja innovaatiopanostuksia.

Puuttuuko suunnitelmassa kuvattujen kasvihuonekaasupäästöjä vähentävien ja nieluja vahvistavien menetelmien joukosta joku keskeinen menetelmä (suunnitelman luku 4)?

Kiertotalousnäkökulma on suunnitelmassa ohut ja keskittyy teollisuuteen, kun kiertotalous tulisi olla tavoiteltava talousmalli läpi yhteiskunnan. Biokaasu ja maatalouden sivuvirrat tarjoaisivat merkittäviä mahdollisuuksia, mutta niiden merkitys jää suunnitelmassa heikoksi. Liikenteen osalta suunnitelmassa tulisi käsitellä myös alueellisia eroavaisuuksia ja erityispiirteitä paremmin.

Muita huomioita pitkänaikavälin ilmastosuunnitelman luonnoksesta

Suunnitelmasta puuttuu visio ja keskeiset toimenpiteet, mikä tekee suunnitelman merkityksestä epäselvän. Lapin liitto korostaa keskeisinä ilmastotavoitteiden saavuttamista tukevinä toimenpiteinä panostuksia TKI-toimintaan puhtaisten, korkeaa arvonlisää tuottavien ratkaisujen löytämiseksi ja käyttöönottamiseksi, DNSH-periaatteen ensisijaisuutta ja vahvoja toimia oikeudenmukaisen siirtymän mahdollistamiseksi. Lisäksi Lapin liitto huomauttaa alueiden suuresta merkityksestä päästövähennystavoitteiden saavuttamisessa, mikä edellyttää vaikuttavia rahoitusvälineitä maakunnille ja kunnille edistää puhtaan siirtymän ratkaisuja, päästövähennys – sekä sopeutumistomia. Tämä tulisi huomioida suunnitelmassa.

Sopeutumistarve lisääntyy mitä pidemmälle ilmastomuutos etenee. Sopeutumisen tarpeen ja keinojen tulisi olla vahvemmassa roolissa pitkän aikavälin suunnitelmassa. Suunnitelmassa ei myöskään ole vaikutusarviointeja, mikä on merkittävä puute.

Lapin liitto korostaa myös Saamelaiskäräjien kansa käydyin neuvottelun tulosten huomioimista suunnitelmassa: erityisesti alueelliset kysymykset, sopeutuminen, DNSH-periaate ja saamelasikulttuurin säilymisen edellytykset on turvattava suunnitelmassa.

Lapin energiastrategian (luonnos) visiona on mahdollistaa energiamurros, kasvattaa arvonlisää ja monipuolistaa elinkeinorakennetta kestäväällä tavalla paikallisen hyväksi. Strategisina tavoitteina energiajärjestelmän kehittämiseksi on elinvoima ja positiiviset ilmastovaikutukset, sosiaalinen hyväksyttävyys ja yhteensovittaminen sekä luonnon monimuotoisuus. Pitkän aikavälin ilmastosuunnitelma tukee osittain Lapin energiastrategiasia tavoitteita. Suunnitelma ei kuitenkaan esitä selkeää

visiota ja keskeisimpiä valintoja visioon pääsemiseksi, jolloin sen merkitys suunnan ohjaamisessa on epäselvä. Suunnitelmassa ei myöskään näy riittävällä tavalla sosiaalinen hyväksyttävyys ja yhteensovittaminen, mitkä ovat Lapin energiajärjestelmän kehittämisen keskiössä.

Hannu Takkula
vs Maakuntajohtaja

